

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Toespraak Voorzitter

Toespraak bij de in ontvangstname 'Onze constitutie', 27 maart 2023

Dames en heren,

Beste Wim,

Dank voor dit prachtige boek.

Het voelt zwaar in mijn handen.

Maar de inhoud (ik heb er al even in mogen lezen) is precies andersom: licht verteerbaar.

Het bevat toegankelijke omschrijvingen en aantrekkelijke anekdotes.

Waardoor het een heel bruikbaar naslagwerk is voor Kamerleden.

Én voor het grote publiek.

Laat ik met die eerste doelgroep beginnen.

Want het zal niemand ontgaan zijn Wim, dat jij de afgelopen jaren vaak in het nieuws bent geweest.

Om ons – de politiek - te wijzen op onze verantwoordelijkheid.

Om de regels van de Grondwet correct na te leven.

Zeker tijdens de coronapandemie vroeg je je soms hardop af of de regering handelde in strijd met de grondwet. Op z'n Wims: flamboyant de noodklok luidend.

Het was in die periode natuurlijk voor ons allemaal als varen in dichte mist.

En sommige artikelen zijn in de politieke praktijk ook vaak niet zo eenduidig.

Maar waar het jou vooral om ging is dat we die Grondwettelijke regels met elkaar levend moeten houden. Omdat het een ankerpunt is in onze democratie.

En dat waardeer ik enorm in jou.

Want een schip zonder anker kan gaan dwalen – zeker als de zee onstuimig is.

Het is dan ook méér dan symbolisch dat je het boek aan mij uitreikt.

Als Voorzitter van de Tweede Kamer.

Er bestaat in dit land immers geen constitutionele toetsing.

De volksvertegenwoordiging is – als enige - eindverantwoordelijk voor de naleving van de grondwettelijke regels.

Het is een kant van het Kamerwerk waar niet zo vaak de volgsport op staat.

Maar die wel cruciaal is. Die van mede-wetgever.

Ik pleit er langer voor om daar meer tijd en meer ruimte voor vrij te maken.

Meer aandacht voor de kwaliteit en uitvoerbaarheid van wetten.

Meer tijd voor 'slow politics', zoals ik het noem. Omdat goede wetgeving cruciaal is voor het vertrouwen in de politiek.

Met 'Onze constitutie' kunnen we onze rol als bewakers van de grondwet beter uitvoeren.

Dus als hij op een e-reader past, zou ik zeggen: we nemen hem dit jaar allemaal mee op vakantie ;-)

Daarmee wil ik niet zeggen dat alleen de poortwachters van de Grondwet blij mogen zijn met dit boek.

Juist doordat het zo toegankelijk is geschreven, is het voor een breed publiek interessant.

Een recente peiling van het Ministerie van Binnenlandse zaken wees uit dat er groot belang wordt gehecht aan de Grondwet.

En sterker nog: acht op de tien Nederlanders vindt dat de kennis over die Grondwet moet worden vergroot.

Ik denk dat wij als politiek daar blij mee mogen zijn.

Want een democratie is gebaat bij constructief-kritische en mondige burgers.

En het kennen van de grondwettelijke regels maakt mensen bewust van die kracht.

Van hún rol in het democratische speelveld.

Ook hierin voorziet dit boek dus in een behoefte.

Voor zover 'Onze constitutie' als bruikbaar naslagwerk.

Er is nog een tweede reden, beste Wim, dat je het boek hebt willen schrijven.

Het biedt ook de sleutel van een code.

Achter de soms wat afstandelijke, droogstoppelige grondwetsartikelen gaat een wereld vol historische verhalen schuil. Menselijke verhalen.

Ik heb dat zelf ervaren toen ik - samen met héél veel anderen - artikel 1 van de Grondwet mocht uitbreiden. Met de twee nieuwe discriminatiegronden.

Elk woord dat we wilden veranderen, raakte aan het diepe gevoel van mensen.

En aan de strijd die zij in het verleden geleverd hadden om discriminatie via wetgeving tegen te gaan.

Zo kraak je in jouw boek de code van artikel 5:
het Petitierecht.

Je neemt ons mee terug naar de 16 eeuw. Toen
de geuzen het Smeekschrift der Edelen
overhandigden aan Margaretha van Parma. En
daarmee de landvoogdes vroegen of ze de
Spaanse inquisitie een halt toe wilde roepen. Het
begin van de Opstand der Nederlanden.

Het petitierecht geeft ons dus al vier eeuwen
lang een schriftelijk wapen in handen,
om vreedzaam invloed uit te oefenen op de
besluitvorming.

Deze achtergrond kennende, wint artikel vijf
enorm aan kracht.

En het mooie is óók,
dat uit al die afzonderlijke verhalen en
omschrijvingen bij de artikelen sámen,
het overkoepelende verhaal van Nederland
opstijgt.

Bij Radio 1 citeerde jij, Wim, een dichtregel uit
'Awater' van Martinus Nijhof:

'Er staat niet wat er staat'.

Daarmee gaf je aan wat typerend is voor onze
Nederlandse grondwet.

De kunst van het weglaten.

Bij ons geen krijtlijnen van een staatkundig
ideaal.

Niets over de Koning, maar ook niet over de
macht aan de burger.

We hebben een pragmatische, betrekkelijk lege grondwet waardoor er veel ruimte blijft voor minderheden om elkaar te vinden. En dat is niet toevallig.

Sinds 1585 zijn we een land van ongelooflijk veel minderheden.

En in tegenstelling tot veel andere landen, slagen we er evengoed in om samen te werken, vertrouwen te winnen, en heel veel te bereiken. Onze Grondwet weerspiegelt dat en heeft daar ook mede vorm aan gegeven.

Over twee dagen is het precies 209 jaar geleden dat de allereerste Nederlandse grondwet werd goedgekeurd.

En dit jaar vieren we vooral de grote grondwetswijziging uit 1848, 175 jaar geleden.

Omdat daarmee de basis werd gelegd voor ons huidige parlementaire bestel.

Ik vind het mooi dat we ook het grote, krachtige verhaal dat uit onze grondwet spreekt, aan die viering kunnen verbinden.

En dat dat nu voor iedereen bruikbaar en toegankelijk is.

Dus nogmaals dank, Wim Voermans, voor je prachtige werk.